

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

IV. Aduentus,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

Math. 5.

Psalm. 4.

II.

Sapient. 1.

Ecclesi. 1.

Leuit. 15.

Math. 16.

III.

uis tu aliter putes, quamuis non sentias, quamuis habes, credasque te desolatam & derelictam. Loquor autem hæc filiis bonæ voluntatis, qui pauperes sunt spiritu, qui terrena non sapiunt, sed amant, esuriuntque & sitiunt iustitiam ac virtutes. Non vobis hoc dico filij hominum, qui graui estis corde, qui diligitis vanitatem & queritis mendacium, hoc est, huius seculi figmentum, quod ostendit mentiturque se aliquid esse, cum nihil sit. Hoc quamdiu queritis, quamdiu diligitis, Deum amare, aut purè querere non potestis. Erratis miseri, magnipendentes quæ nulla sunt, cum quibus peribitis & nihil efficiemini, quod autem vestras posset saluare animas, negligitis. Secundum quod pro impetrando aduentu Dei in mentem tuam est necessarium, est munditia cordis. Neque enim cor inquinatum aut immundum introibit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis. Sit igitur in te timor Domini, qui super te vigilans, te custodiat, arceatque, ne Deum offendas, ne quoque intra te quippiam quod illi sit inimicum, foueas. Quare enim in veteri testamento toties, si quisquam immundum quid tetigerit, sua lauare vestimenta iubetur, immundumque se profiteri vsque ad vesperum, nisi vt intelligeremus quanta diligentia, qua vigilantia nobis custodiendum sit cor nostrum, ex quo egreditur quod coinquinat hominem?

Tertium est voluntatis nostræ conformitas cum diuina. Hæc conformitas non tam inuitat ad se Deum, quam seruat etiam. Dignatur enim libenter hominem sua visitatione Deus, dignatur sua in habitatione, vbi nullam senserit sibi fieri repugnantiam, vbi subiecta sibi inuenit omnia, qui est in secula benedictus, Amen.

DOMINICA IIII ADVENTVS DOMINICI,
Epistola B. Pauli Apostoli, I. ad Corinthios IV.

SC nos existimet homo vt ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei. Hic iam queritur inter dispensatores, vt fidelis quis inueniatur. *M*ibi autem pro minimo est, vt à vobis iudicer, aut ab humano die. Sed neque me ipsum iudico. *N*ihil enim mihi conscius sum, sed non in hoc iustificatus sum. *Q*ui autem iudicat me, Dominus est. Itaque nolite ante tempus iudicare, quousque veniat Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium, & tunc laus erit unicuique à Deo.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

Hanc Paulus scripsit epistolam Corinthijs, quos pseudoapostoli ad parum bene sentiendum de Apostolo induxerant, causantes non verum esse ipsum Apostolum, infacundum, contemptibilem, atque ideo contemendum. Ad quod sobriè, humiliterque Apostolus respondens, Sic, inquit, nos, id est, me & Apollinam existimet homo, vt ministros Christi. Nolo enim plus minusve de nobis quis sentiat, quam diuinitus est nobis concessum. Sumus enim non viliores quam ministri Christi & dispensatores mysteriorum, hoc est, ecclesiasticorum sacramentorum Dei. Nolumus quis

nos

nos æstimet, quasi haberi æstimariue optemus Domini. Sed dubitant quidam de nostra fidelitate, idcirco queritur inter vos, quis inter dispensatores fidelis inueniatur, cui sit meritò credendum, quique rectè & fideliter omnia dispenset, quandoquidem non omnes quæ Iesu Christi, sed magis quæ sua sunt querunt.

Subindicat autem hic vel propterea Corinthios reprehensibiles, quod ipsi hic inquirere præsumant, id quod post hanc vitam Dominus est factururus, & suos prælatos, à quibus ipsi debent iudicari, contendant iudicare. Vos, inquit, iudicatis dispensatores, alios fideles, alios infideles. Mihi autem pro minimo est, cuiusmodi iudicer, puta infacundus, contemptibilis, aut non syncerus, & hoc siue à vobis, siue ab humano die. Humanum diem hoc tempus vocat Apostolus, quo homines vt homines se inuicem iudicant, ignorantia & affectionibus deprauati. Sed neque me ipsum iudico. Quanto igitur minus vos iudicare potestis me quam ego, qui me ipsum penitus noui? Quamuis enim nullius peccati grauioris aut lethalis mihi conscius sum, non tamen propterea iustificatus sum, nec iustum me confiteri audeo. *Delicta enim quis intelligit?* Qui autem iudicat me, Dominus est. Hic absque hæsitacione nouit omnia. Nam etsi post conuersionem meam in apostolatu malè infideliter uegisse me non recolam, nõ tamen propterea gloriari præsumo: quoniam sub illo iudice virtutes etiam humanæ trepidabunt. Hæc autem omnia exaggerat Paulus sese humilians, quo illos ad mentem saniozem, qui ad vindicandum erant proni, reduceret. Ided sequitur: Ita que nolite ante tempus iudicare, præcipuè in dubijs & incertis, nec in alios sententiam pronunciare, qui syncero, qui fideoue ambulè animo, aut qui prædestinati, quiue sint reprobandi. Hæc enim soli Deo sunt manifesta. Patebunt autem vobis quoque in tempore aduentus Christi, quo nos iudicabit omnes. Interim de huiusmodi nolite vos iudicare, vsquequo veniat Dominus, qui illuminabit abscondita tenebrarum, occulta peccata faciens manifesta, & manifestabit consilia cordium, id est, cogitationes firmas, animamque & intima cordium secreta nudans. Tunc enim & simplicitas & hypocrisis apparebit, & videbuntur plerique vtiles fuisse & digni, qui hic habiti sunt despecti, quomodo multi quoque qui hic aliquid videbantur esse, ibi inuenientur inglorij. Et tunc Deo arcana cordium reuelante vnicuique laude digno erit laus à Deo. Interim obseruandum & illud Euangelicum: *Nolite iudicare, & non iudicabimini.* Et illud Ecclesiastici: *Ne laudes hominem in vita sua.* De omnibus quidem bene sentire, charitatis est & sanctæ simplicitatis. Hic enim nullum conscientie est periculum, tamen fallaris. Porro laudibus hominem extollere nimis apud alios, est interdum alios fortasse laude digniores deprimere, aut eos qui tuo testimonio credunt improvidi fallere. Non rarè enim fidimus aliorum laudibus & commendacione fulcitos ad officia honoresque promoueri, quorum tamen vita moresque vbi postea clarius eruperunt, etiam eos, qui ante commendabant, & fautores fuerant improvidarum laudum suarum, non potuisse non erubescere. Tu igitur lauda parce, sed vituperas parcius.

ERat multorum opinio eo tempore, quo Iudæi ad Ioannem miserunt legatos, Christum aut esse naturam, aut proximè nasciturum. Multæ namque prophetiæ de Christo aliquando futuræ, tunc consummari videbantur: atque hoc tempus Christi esse natiuitatis tempus ostendere. Quocirca, quia scriptum erat: *Non auferetur sceptrum de Iuda, & dux de scemore eius, donec veniat qui mittendus est, & ipse erit expectatio gentium*, cum semper hæctenus iudices, duces, reges, ac principes habuerint Iudæi ex sua gente proprios, semper eos quoque habituros illis promissum est, vsque ad tempus quo is qui mittendus erat (nimirum Christus) nasceretur. Principatu verò Iudæorum nunc in alienam gentem translato, atque alienigenæ tradito, Iudæorum stirpi sceptrum ablatum esse, & ducem de scemore Iudæ defecisse, palam significabatur, adesse tempus quo nasciturus prænunciatus erat Christus. Hoc itaq; Iudæi considerantes, non paruam habuere suspicionem de Ioanne ipsum fore Christum. Miserunt igitur ad illum nuncios, qui eum quis esset interrogarent. Et hoc recitat Euangelium hodiernum dicens:

Miserunt Iudæi ab Hierosolymis sacerdotes & Leuitas ad Ioannem, vt interrogarent eum: Tu quis es?

Iudæi Christum obseruabāt & Ioannem, ne fortè alter eorum esset Christus. Miserunt igitur ad Ioannem ipsum interrogantes. Quare, inquis, non miserunt ad Christum quoque interrogantes? Respondendum, maiorem eos opinionem habuisse de Ioanne, quam de Christo. Primum quidem, quod Ioannes de parentibus esset natus clarioribus, puta de Zacharia summo sacerdote, cuius fama non erat incelebris, aded vt Ioannis natiuitas præconiūm; mox nati diuulgabatur super omnia montana Iudææ. Tanquam enim de viro præstante nati infantis celebrabatur ortus. Christi verò obscurum putabant Iudæi esse ortum, vocantes eum fabri, seu Ioseph & Mariæ filium. Galilæam denique patriam eius contemptui habebant, vt bonus ille Nathanael diceret: *A Galilæa potest aliquid boni esse?* Deindè, Ioannes austeriorem agere videbatur vitam, quam Dominus Iesus, quare Ioannem propterea æstimabant sanctiorem. Induebatur namque Ioannes veste de pilis camelorum, & zona pellicea ad lumbos, quo conformis ad Helix vestitum accedebat. Abstinebat à sicera & vino. Antrum cubile erat. Cibus locusta & mel sylvestre. Christus verò nullo præ cæteris abstinebat cibo, nec alio quàm communi utebatur vestimento. Edebat, bibebat, conuiuia intrabat peccatorum & publicanorum, quorum saluti aduenerat. Quamobrem Iudæi aduersus eum murmurabant, vocantes eum hominem voracem, potatorem vini, amicum publicanorum & peccatorum. Tribuebant igitur Ioanni sanctitatis opinionem maiorem, quam Christo. Vide etiam quod solenniores nuncios miserunt ad Ioannem, quam ad Christum Iudæi. Ad Christum namque miserunt discipulos suos cum Herodianis. Porro hic sacerdotes mittunt & Leuitas ab Hierusalem, quo simul hos nuncios doctos in-

Ad Christum
 aut non mi-
 serunt Iudæi.

Lucæ 1.
 Lucæ 2.

Matth. 23.
 Marc. 6.
 Ioan. 1.

Matth. 3.
 Marc. 1.
 4. Reg. 1.
 Luc. 1.

Matth. 22.
 Matth. 9.
 Ibidem.

Matth. 23.
 Marc. 12.

telligas. In Hierusalem enim legis & scripturarum schola erat. Vide deinde Ioannis humilitatem, Ioannis confessionem, sinceritatem atque constantiam. Veniunt Iudæorum legati, & parati illum pro Christo recipere offerentis ei maximæ huius dignitatis opinionem. Veruntamen, quod Christus dicebat de eo, ostendit se haudquaquam arundinem vento agitatam. Nulla vacuitas in ipso fuit, sed erat in Ioanne sinceritas, idè sibi noluit, quod non erat, arrogare. Non eum mouebat ventus inanis gloriæ, qui cedros Libani quoque sæpenumèd cognoscitur deiecisse. Illis itaque, qui missi fuerant Ioannem interrogantibus: Tu quis es? vt testimonium tanquam vir constans Ioannes vel de seipso proferret, audierunt.

Matth. ii.

August.

Et confessus est & non negauit, & confessus est, quia non sum ego Christus.

Vide quia negationem Ioannis, puta quod non esset Christus, confessionem hic vocat. Sic enim reuera erat. Se enim negando Christum, Christum ipsum qui verè erat Christus, confitebatur. Vnde si Ioannes Christi sibi arrogasset nomen, si Christum se dixisset, Christum verum Dominum Iesum negasset. Voluit igitur Euangelista ostendere, quam gloriosus esset Ioannes confessor Christi, qui dum se Christum negaret, confitebatur Christum, quem (vt dixi) certè negasset, si sese Christum dixisset. Confessus itaque est, puta Christum, & non negauit. Confessus est, hoc scilicet modo: quia non sum ego Christus. Pergentes igitur legati ad aliam quæstionem, interrogant.

Et interrogauerunt eum: Quid ergo? Helias es tu? Et dixit: Non sum. Propheta es tu? Et dixit: Non.

Sciebant ante Christi aduentum venturum esse Heliam. Quod futurum quoque est, si secundum intellexerimus aduentum, quando mundum est Christus iudicaturus vniuersum. Tunc enim duo illi Prophetae Enoch & Helias contra Antichristum prædicabunt, à quo tandem occidentur, sepulti manebunt, resurgent, & in cælum assumpturi. Hunc verò aduentum, qui erat Christi in carnem, non Helias, sed Baptista Ioannes præcessit, qui non in carne, sed in virtute ac spiritu (iuxta Christi testimonium) erat Helias. Ioannes igitur respondit, non eorum mentem videns interrogantium de persona Helias. Nam in mysterio Ioannes ipse erat Helias. Cui in multis erat similis Ioannes habens eandem gratiam, eandem vitam austeritatem ac rigorem. Vterque eremo vixit, vterque zona pellicea cinctus. Par quoque zelus vtrobiusque. Ille quomodo Achab & Iezabel arguens persecutionem passus est, ita hic Herodem & Herodiadem corripens, carcerem, mortemq; sustinuit. Est denique vterque, hic primi, ille secundi Dominici aduentus præcursor. Continuant legati suas interrogationes. Propheta es tu? Ex habitu, ex vultu, ex baptismo & prædicatione conijciebant eum ad minus Prophetam: cum multo esset quam Propheta maior. Quod Christus quoque manifestat turbæ loquens: *Quid existis in desertum videre? Prophetam? Etiam dico vobis, & plus quam Prophetam.* Sed Ioannes respondit: Non. Negauit se Prophetam esse officio, non negauit gratiam & virtutem Prophetæ. Prophetæ namque officium est, quare Propheta vocatur, de Christo futura

Malch. c.
Helias quan-
dò venturus
sit.Matth. ii.
& 17.
Lucæ i.
Marc. 9.Matth. 3.
4. Reg. 1.
1. Reg. 16.
& 17.
Matth. 11.
Marc. 6.

Matth. 11.

E præ-

Officium prophetar. Ioan. 7. Meth. 3. Marc. 1. Ioan. 1. Dent. 1. Apor. 6.

prædicere, non autem præsentem Christum monstrare. At Ioannes non de venturo, sed præsentem Christo loquebatur, eidem testimonium perhibens, quod baptizaret in Spiritu sancto, quod tolleret peccata mundi, quod illius non foret dignus calciamenta soluere. Potest etiam dici Iudæos de illo Prophetam interrogasse, de quo Moses loquebatur: *Prophetam de gente tua, & de fratribus tuis suscitabit tibi Dominus Deus tuus.* Ipsum tãquam me audietis. Quod Ioannes intelligens, idcirco hunc se esse Prophetam negavit. In omnibus his humilitas commendatur Ioannis. Relegavit enim à se quicquid erat honoris: Christum se negavit, Heliam Prophetam se dissitetur, cuius utriusque sibi potuisset arrogare gloriam, in hoc maximè honoratus, quod spernit fugitque gloriam mundanam. Habet enim hoc ipsa gloria, quod fugientem sequitur, appetentem se fugit. Quasi erunt itaque legati, cum se Ioannes negauerat, quod non erat.

Dixerunt ergo ei: Quis ergo es, vt responsum demus ijs qui miserunt nos? Quid dicis de te ipso?

Vide quomodo vrget Ioannem. Vide quamuis aliqui videantur sentire, quod legati hi propterea ad Ioannem venerint, quasi illum pellicientes, vt diceret se Christum, & quod hoc animo à Phariseis missi fuerint, vt si se fateretur Christum, recepturi illum essent pro Christo. Non tamen ex omnibus tam præcedentibus, quam sequentibus eorum verbis, id apparet. Quapropter magis videntur iniquo animo missi ad explorandum. Pharisei enim, vt reor, cum Ioanne egerunt, quomodo cum Christo. Et certè quum in Christo multa vidissent signa, non tamen crediderunt. Quomodo ergo Ioanni credidissent, qui prorsus nullum fecit signum? Putandi igitur sunt (sua cuique sua opinione) inuidia, æmulationeque Pharisei permoti, videntes turbas, ad Ioannis prædicatione Ioannisque baptismum egredi, vnde suæ æstimationis cernebat fieri iacturam. Non igitur illis baptizandi hæc nouitas, quãuis persuasibilis propter tempus, ne forte ex Deo esset, placuit: ided sciscitanti sunt, an esset Christus Ioannes. Quem si se mentitus fuisset, putas Pharisei credidissent? Equidem puto, minimè, sed cum eo perindè atque cum Domino nostro Iesu Christo egerunt: agerēt. Nam si Ioanni testimonium vero Christo perhibenti non crediderunt (neque enim propter Ioannis testimonium Dominum Iesum Christum receperunt) quomodo Ioanni crederent se ipsum Christum dicenti? Respondens eis Ioannes ait:

Ysa. 40.

Ego vox clamantis in deserto. Dirigite viam Domini, sicut dixit Esaias Prophetam. Et qui missi fuerant, erant ex Phariseis.

Gregor.

Quasi diceret: Ego non sum verbum, sed sum vox verbi clamantis (puta in me, seu per me) in deserto. Quid clamat verbum, id est, Christus, per vocem, id est per Ioannem in deserto? Dirigite viam Domini, sicut dixit Esaias Prophetam. Vera & humilis responsio Ioannis. Erat enim reuera vox verbi incarnati in ipso clamantis in deserto Iudææ, hoc est, facientis ipsum clamare: Dirigite viam Domini, &c. Quod Lucas quoque insinuat, dicens: *Et cum est verbum Domini super Ioannem Zacharia filium in deserto.*

Luc. 3.

Non

Non enim incongruè dicitur Ioannes vox verbi incarnati. Est enim verbum seu conceptus mentis, quod est ante vocem atque sine voce. Si tamen id debeat agnosci, audiri, intelligi què, necesse est præire vocem, qua fit vt intelligatur. Ita Dei Filius, Patri quidem coæternus, hoc est, verbum Patris, semper fuit. Veruntamen vt mundo quoque fieret notus, vt audiretur, vt intelligeretur à mundo, caro factum est, hoc est, quodammodo audibile aut perceptibile factum est. Cuius verbi vox præcedens Ioannes fuit Baptista, qui Christum nunciavit, monstravitque præsentem, quemadmodum Pater eius Zacharias quoque testabatur, infanti mox nato loquens: *Tu puer Prophetæ altissimi vocaberis. Præbis enim ante faciem Domini parare vias eius.* Alia est similitudo. Scimus verbum quodcumque enunciat, per vocem æquè ac per vehiculum deferri ad aures audientium, vt percipiatur. Pari modo Ioannes Christum Iudæis manifestavit, testimonium de ipso perhibens, & quantum in se fuit, cordibus auditorum illum inuehens. Ideo dicit ipse: Vt manifestetur, Christus scilicet in Israel, propterea veni ego in aqua baptizans. Tertia est similitudo. Vox, vbi ad mentem hominis derulit verbum, vbi conceptum mentale loquentis intulit auribus auditoris, ipsa in nihilum veritur, peritque, verbo manente in mente audientis. Hoc modo postquam Iudæorum excitavit corda Ioannes ad recipiendum Christum, ipse à prædicatione baptismoque desijt, Christi baptismo recepto & manente. Quod satis clarè fatetur Ioannes quoque dicens: *Me oportet minui* (intellige secundum officium eius, & iuxta opinionem hominum) *illum verò*, hoc est, Christum, oportet crescere, hoc est, opinione, gloria, autoritatisque vsu oportet fieri maiorem. Eam ob rem quoque Ioannes à Christo vocatus est lucerna, quia præluxit ducens ad Christum. Lucerna namque ardet & lucet. Et idcirco vocatus est non solum lucerna, sed additur etiam ardens & lucens, quasi singulariter lucida præ cæteris, qui lucernæ dici possent. Constat autem lucernam in nocte præstare illuminationem. Siquidem die adveniente à sole illuminatur terra clarius, quam à lucerna. Imò sol ita suo exuperat lumine lucernam, vt lucernæ lux non sentiat, sed sit frustra. Videte cuiusmodi fuerit lucerna Ioannes, lucens nobis nimirum, hoc est, invitans nos ad penitentiam. Quicquid enim in omni eius vita inspexeris, nonne hoc ad penitentiam, nonne ad mundi nos contemptum inuitat? Vides vestimentum hispidum ac pilosum? penitentiam, & gloriam monstrat. Prædicat cibum eius & potus delictijs abstinendum. Clamat desertum quoque nihil pendendos plausus hominum. Denique fauores regum non querendos, nec pro iustitia metuendas principum minas, carcer eius probat. Est igitur verè Ioannes vox clamantis in deserto, qui in vita, in conuersatione, in moribus, & in prædicatione non aliud docet, quam dirigere viam Domini, hoc est, idoneam facere viam, qua Christus ad cor hominis veniat, hominemque possideat. Vide autem quam dissimulanter indicat Evangelista, quod non animo sincero hæc omnia interrogarint. Dicit enim: Et qui missi fuerant, erant ex Phariseis. Hi enim semper gloriæ inuidebant alienæ. Propterea igitur rursus obijciunt legati.

Et interrogauerunt eum, & dixerunt ei: Quid ergo baptizas,

F 2 si tu

Ioannes què
benè vox di-
catur.

Ioan. 1.

Luc. 1.

Ioan. 1.

Ioan. 3.

Ioan. 5.

Lucerna cuiusmodi fuerit Ioannes.

Math. 3.

si tu non es Christus, neque Helias, neque Propheta?

Matth. 3.
Baptismum
Ioannis da-
tum fuisse
non in remis-
sionem pec-
catorum sed
in signum pe-
nitentia.

Quasi dicerent: Quid tu hac nouitate vteris, aut quomodo tibi vendicas autoritatem hanc vt baptizes, baptismumq; prædices in remissionem peccatorum? Hic intelligendum est baptismum Ioannis non operari remissionem peccatorum, sed eius baptismum receptum in penitentiam, seu in signum penitentia, quæ penitentia operabatur remissionem peccatorum. Homines enim pii, qui ad prædicationem venerunt Ioannis, ab eodem ad penitentiam retroactæ malæ vitæ instituebantur, vnde compuncti in signum, quod peniterent, atque inter penitentes se constituerent, baptismum recipiebant penitentis, hoc est, quo penitentiam profitebantur. Itaque non ex virtute baptismi Ioannis, sed ex penitentia hi, qui baptizabantur, remissionem obtinuerunt peccatorum, aut saltem ad minus sese faciebant dignos ad receptionem baptismi Christi, qui plenè à cunctis mundabat delictis. Quocirca Ioannes de se humiliter vbique sentiens & loquens.

Respondit eis dicens: Ego baptizo in aqua, medius autem vestrum sterit, quem vos nescitis.

Ego corpora vestra aqua lauo, nihil amplius vobis donans, quam minister eius, qui vos intus lauat atque mundabit Spiritu sancto, donans vobis omnia delicta. Ego baptizo vos, aqua, externum ministerium ego foris impleo. Medius autem vestrum sterit, quem vos nescitis, hoc est, inter vos est, quamuis eum non cognoscatis, qui vos baptizat in spiritu, hoc est, qui vos lauat ab omnibus delictis, sicut paulo post sequitur. *Qui misit me baptizare inquit Ioannes, ille mihi dixit: Super quem videris Spiritum sanctum descendentem & manentem super eum, hic est, qui baptizat in Spiritu sancto. Et ego vidi & testimonium perhibui quia hic est Filius Dei.*

Ioan. 1.

Ipse est, qui post me venturus est, qui ante me factus est, cuius ego non sum dignus vt soluam eius corrigiam calceamenti, hæc in Bethania facta sunt trans Iordanem vbi erat Ioannes baptizans.

Luc. 7.
Matth. 11.

Hic est, inquit, qui post me venturus est, qui prædicabit, qui baptizabit, qui sese mundo ostendet in virtutibus & miraculis post me. Breui quidem tempore post me ex matre natus est, sed ante me factus est, id est, mihi prælatus est, superior atque dignior me est, quia prior me erat: vt pote Patri coæternus. Videtis filij, quomodo vbique se humiliat Ioannes. Et nos docet humiliare nos. Est Ioannes humilis, sed sanctus, sed magnus coram Domino: in d quo maior, Christo teste, nemo surrexit. Quam humiles nos oportet esse peccatores. Docet autem nos Domini præcursor Ioannes vt si quippiam in nobis appareat commendabile, hoc lateat oculos nostros, quos in defectus nostros lustrandos debemus conuertere. Explorare nos conuenit curiositate pia alienam sanctitatem, alienam perfectionem, alienaque opera bona magnificare, nihil de nostris iactare, sed vilipendere. At si quid etiam alij in nobis laudant, non debemus credere. Si laudamur, alienæ id debemus humilitati ascribere atque errori, falli quoque eos putare in æstimatione sua, circa nos maiora melioraque, quam oportet, de nobis senti-

entes

entes. In omnibus itaq; vilis sit æstimatio nobis de nobis, quo semper, iuxta Christi monita, non solum à Ioanne, verum etiam à Christo discamus esse mites & humiles corde, qui est benedictus in secula, Amen.

SERMO IN EADEM DOMINICA.

Quid verbum Dei in deserto clamauerit.

Ego vox clamantis in deserto, dirigite viam Domini, Ioannis I. Miserant Iudæi ad Ioannem Leuitas & sacerdotes, qui illum, quis esset, interrogarent, suspicionem habentes, ne fortè esset Christus aut Propheta ille magnus, quem Moses suscitandum prædixerat, & perindè ac se audiendum monuerat. Multifariam itaque Ioanne interrogato, hoc solum didicerunt Iudæi, quod fatebatur Ioannes vocem esse se clamantis in deserto. Cuius vocem? Verbi Dei, Filij Dei, cuius erat & Angelus, hoc est, nuncius & præcursor. Clamabat itaque verbum Dei per Ioannem, clamabat quoque per seipsum.

Vultis scire quid verbum Dei clamauit? Clamauit primo vt non diligamus mundum, neq; opera mundi. *Quisquis enim (inquit) non renunciat omnibus, que possidet, non potest meus esse discipulus.* Quot fuerunt tunc, qui audierunt hanc vocem auribus corporeis, non tamen audierunt aure cordis. Amici certè huius mundi ad hanc vocem obsurdauerunt. Legimus iuuenem venisse ad Christum, interrogantemq; quid facto opus esset, quo ad vitam ingredi posset æternam, Christus ei respondit, quod seruaret Dei mandata. Verum cum hic à iuuentute sua diceret se fecisse hæc omnia, audiuit à Christo: *Vnum tibi adhuc deest, vade & vende omnia, que habes & da pauperibus. & sequere me.* Hanc vocem iuuenis audiens tristis abcessit: multas enim habuit possessiones, à quibus ægrè potuit auelli. Quis ergo audiuit hanc vocem? Audierunt Apostoli, dicentes: *Eccc nos reliquimus omnia, & sequi sumus te.* Audierunt primitiæ credentium in Christum post diem Pentecostes, de quibus scribitur, multitudini credentium fuisse cor vnum & animam vnam in Domino. Quorquot agros & prædia habebant, venditis illis, precium ad pedes offerebant Apostolorum. Nec quisquam (quomodo scriptum est) aliquid suum dicebat, sed erant illis omnia communia. Audierunt hanc vocem tempore Marci Euangelistæ, & temporibus sequentibus multa milia colentium Deum, qui in desertis Alexandria, qui in Aegypto, qui in Thebaide atque Nitria à se mundo abdicato, suarum sese alebant manuum laboribus. Nec setantum, sed & egenos reficiebant. Canebant hymnos Deo antelucanos: Macerabant ieiunio ac vigilijs corpora sua. Inter quos Antonius, Hilariion, Pachomius, alijq; cum grege monachorum in numero præcipui emicabant. Audierunt hanc vocem Benedictus, Bruno, Bernardus, Franciscus, Dominicus, alijque complures, qui non contra Euangelium, vt hæretici somniant, sed propter Euangelium, hoc est, vt iuxta Euangelium, & iuxta Christi vocem, iuxta eiusdem consilium ac beneplacitum viuerent, paupertatem diligentes. Et quia consilio sapientissimo credidisse se inuenerunt, alios quoque huius participes fore sapientiæ optauerunt. Quapropter alumnos suos omnes, vt sine proprio apostolico more viuerent, statuerunt. Inter hos vos quoque filij omnes, quotquot estis monachi, Christum au-

E 3; distis.

Deut. 18.

Quid verbum Dei clamauerit.

1. Lucæ 14.

Math. 9. Marc. 10. Lucæ 14.

Math. 9. Vocem hanc quoniam audierunt. Acto. 4.

Præcorum monachorum vita qualis fuerit.

distis. Cur enim ad monasteria conuolastis, nisi ut abrenunciaretis omnibus quæ possidebatis, & Christi fieretis discipuli.

Nec tamen hic quia monachos dico, propterea vos excludendi estis seculares. Seculares vos dico, non propterea quod non estis monachi. Potest enim vestris multis contingere, ut quibusdam sitis monachis religiosiores, qui terrena bona atque diuitias habetis quasi non habentes, qui in hoc mundo uiuitis quasi hoc mundo non uentes, qui denique gaudetis quasi non gaudentes, hoc est, qui ex necessitate, aut pro conditione status vestri bona possidetis terrena quæ animo contemnitis. Qui estis rebus diuites, pauperes spiritu. Omnes vos vna beatorum prædico, quia vocem clamantis audistis in deserto.

Matth. 5.

II.

Gal. 5.
Carnalem
vitam odi-
endam esse.
Lucæ 4.
Ioan. 17.

Secundo, clamauit in deserto Dei verbum, ut vitam carnalem odiamus, abnegantes desideria nostra praua, & crucifigentes corpora nostra cum concupiscentijs suis: *Si quis*, inquit, *vult post me venire*, hoc est, si quis vult me sequi, ac minister meus esse, puta ut vbi ego sum, illic sit & ipse minister meus. Abneget semetipsum, abrenunciet desiderijs carnis, frangat, mortificetque concupiscentias, vitia ac illicitas passionem, & tollat crucem suam, id est, quæ molesta sunt non fugiat, quæ dura sunt non recuset ferre, sed mei contemplatione pati gaudeat. Hanc vocem non audierunt, qui relinquunt iter rectum, & ambulat per vias tenebrosas, qui lætantur, cum malefecerint, & exultant in rebus pessimis. Quorum via peruersa, & infames gressus eorum. Nec hi qui lassati sunt in via iniquitatis. Et qui non dormiunt, nisi cum male fecerint, & non capitur somnus ab eis, nisi supplantauerint. Contra verò vocem hanc hi audierunt, quos ad Hebræos Apostolus commendat, qui ludibria & verbera experti, insuper & vincula & carceres, qui lapidati sunt, sciti sunt, tentati sunt, in occisione gladij mortui sunt. *Circumierunt in melioribus in pellibus caprinis. egentes, angustiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus*, qui gaudent in tribulationibus, puta quod digni habiti sunt pro nomine Christi contumelias pati. Qui perdiderunt animas suas in hoc mundo, ut in vitam æternam custodiant eas.

Prover. 2.

Hebr. 11.

Agor. 5.

III.

Matth. 5. &
6. & 7.

Tertio clamauit, ut non solum proximum, sed etiam inimicos diligamus, beneficiamus ijs, qui oderunt nos. Dimittamus quoque debitoribus nostris, ex cordibus nostris. Simus misericordes, ut misericordiam consequamur.

III.

Matth. 11.

Quarto clamauit quoque ijs, qui molestijs sunt prægrauati, aut oppressi oneribus, vocans eos ad se atque exonerationem eis promittens: *Venite*, inquit, *ad me omnes, qui laboratis & onerati estis. & ego reficiam vos*. Reficiam vos, ut non laboretis, hoc est, non ut ocio inertiatq; marcescatis, sed ut in pace & gaudio spiritus constituti, laborem si quem mei causa sufferitis, nõ sentiatis.

V.

Matth. 6.
Solicitando
nobis prohibita quæ sũt.

Quinto, ne de castano solliciti simus, sed primum, hoc est, præcipue queramus regnum Dei, non quod nulla prorsus sit nobis cura aut sine vlla prouidentia viuamus, nec ut industria operatione ve omni relicta, à Deo solo pasci nos credamus, sed ut vbi operam nostram nauauerimus, vbi labore nostro & industria vli fuerimus, nihil de Deo hæsitemus, nihil angustiemur formidolosi, nulla denique inaniter pro futuris sollicitudine animum discruciemur, quasi defuturus sit nobis aut cibus aut vestimentum, nec etiam nostram

nostram operam ita temporalibus bonis locemus, vt vel transgrediamur, vel negligamus Dei præcepta, sed regnum Dei & iusticiam eius nostris commodis, & bonis quibuscunq; terrenis anteferenda credamus. Tunc enim non modo corporis necessaria, sed omnia etiam adijciuntur nobis. Quod adde non debet nobis esse ambiguum, vt cum videamus infideles, impios, atque adde volucres & bestias à Deo pasci, quanto magis Pater idem celestis suorum curam habebit filiorum.

Sexto clamat ad nos, vt vigilemus ad nouissimam viuendi horam, ne tunc imparati inueniamur, aut indigni intrare ad nuptias. Quæ autem illa sit hora, incertum nobis esse vult, vt omnem habeamus suspectam horam, omnique tempore vigilemus, ignorantes an mane, an sero, an media nocte, an gallicantu, an meridie Filius hominis veniat. Hic nos vigilantes inueniri necesse est, si tamen cum Christo optamus intrare ad nuptias. O filij, quam beati sunt, qui ad fores sapientiæ vigilauerunt quotidie. Beati qui vigilant, præstolanturq; aduentum Filij Dei, vt siue in prima, siue in secunda tertiave vigilia venerit, & vigilantes inuenierit, confestim aperiant ei. Expectemus charissimi vigilantes, vt nihil intra nos residere sinamus, quo occurrere non auderemus in conspectum Dei. Si timemus occurrere Deo, inuestigamus timoris causam. Quæ vbi inuenta fuerit, puta fortasse quod aliquid extra Deum diligimus, id nobis mox vltro subtrahendum est & abduendum. Neque enim desiderare feruenter possumus Christum neque expectare, quamdiu cor habemus amore aliquo noxio implicatum. Verum quam beati erimus, quam exhibimus læti de hoc mundo, si vigilantes nos in orationibus inuenierit Christus. Quotidie igitur filij, aduentum expectantes Christi, puri & immaculati estote: quæ malè egistis, plangite. Ab eodem enim feliciter recipiuntur tam innocentes, quam pœnitentes, nec Dei misericordiam à vobis excludent peccata, quæ plangitis. Non vos quomodo olim fuistis, sed quomodo tunc estis in illa, qua vos vocabit hora, iudicabit Christus. Quæ hora, cum sit vnicuique ignota, omnem horam habeamus suspectam, ad omnem horam simus parati, vt cum sponsus noster, hoc est, qui toto corde nobis oprandus, desiderandus amandusq; est, venerit, in-troeamus cum eo ad nuptias. Videndum postremò, quare Ioannes in deserto habitauerit prædicando, cum locus ille minus videbatur ad huiusmodi officium idoneus. Dicendum, Christum prædicare noluit Ioannes, verbo tantum, verum etiam opere & veritate. Quod vt posset, non hoc solum ei erat necessarium, vt loqueretur, verum etiam vt in se non haberet, quod auditorum animos à fide auerteret, hoc est, ne viderent in Ioanne, quo auditores scandalizati eius sermonem contemnerent. Sed ne hoc quidem satis. Erat enim necesse, dum Ioannes mundi amatoribus prædicaret ac peccatoribus, vt simul & pœnitentiæ formam, & iustitiæ exempla monstraret. Quamobrem eremum petijt Ioannes, vt ipse à mundo tutus, immaculatusq; maneret, & alijs quid illis, quo mundi pollutionem effugerent, foret necessarium, in se monstraret. Fuit etiam gentibus hoc ad consolationem. Siquidem dum Hierusalem legis & prophetarum saginaretur prædicatione vsque ad fastidium, Ioannes in desertum abiit, quo gentibus, qui à lege, à scripturis, à promissionibus, à Prophetis, à cultu denique veri Dei

erant alieni, & quasi deserti, significaret posthac esse prædicandum.

Prædictio
Ioannis qua-
re dicitur
clamor.

Non caret etiam ratione, quod prædicatio Ioannis dicitur clamor. Clamatur enim ubi est prædicanti feruor, ubi necessitas est propter instantiam maioris periculi, ubi minor audientia, & ubi longius abest auditor. Omnia hæc locum tam in Ioannis quam in Christi prædicatione habuere. Vterque enim zelum habens animarum, licet, mensura impari, feruenter eos, qui perierant, reducere restaurareque satagebat. Aderat quoque subueniendi vrgens necessitas, quam vt vel ex clamore intelligerent homines, clamatum est. Nam gentes in pietate induruerant, Iudæi verò obsurduerant terrenorum amore. Vt igitur vel illorum obstinatio flecteretur, vel horum referretur surditas, expediebat altè clamari. Denique clamatum est, quia non erat auditus. Erat namque tunc tempus, quo homines dormiebant, voluptatum terrenorumque bonorum somno oppressi. Quare dormientes vt excitarentur, clamari oportuit. Postremò his, qui longè erant à Deo (quod de gentibus dubitari non potest, qui quasi sine Deo in hoc mundo vivebant) clamandum erat. Nam Iudæi haud quaquam, licet quippe viderentur, erant vicini regno Dei: & hoc propter eorum ambitionem, auaritiam & hypocrisisim. Quos sæpenumerò seuerè arguit non tam Ioannes, quam ipse Christus. Vox demum clamantis si queratur quæ fuerit, exprimitur. Siquidem clamantis in deserto hæc sunt verba: *Dirigite viam Domini.* Nihil hic ambiguum est, quæ via intelligatur domini. Nemo enim hanc ignorat, nemo aliam existimat, quam eam qua Christus ad cor hominis, & humanum cor accedit ad Deum. Hanc dirigere iubemur, hoc est, rectam facere, vt sine curvitate in simplicitate, in planitie & absque deuiatione viator non remoretur à Deo, neque Deus procludatur, differaturve à visitatione hominis. Quod vt fiat, largiatur hoc nobis Dominus noster Iesus Christus, qui est benedictus in secula, Amen.

Matth. 3.
& 23.
Lucæ 3.
Esaiæ 4.

EXEGESIS EVANGELII EIVSDEM DOMINICÆ IIII. Aduentus, iuxta ritum Romane Ecclesie. Luca III.

Lucæ 3.

Ioan. 1.

Lucæ 7.

POST tempus illud, quo Christus cum matre Hierosolymam ascenderat annorum factus duodecim (quod Lucas ipse scribit) nihil de Christo legimus vsque dum trigessimum attingeret annum. Idèd post prædictam historiam in Luca mox sequitur temporis descriptio, quo Ioannes Baptista à Deo missus, cœperit prædicare. Nominat enim principes Romani imperij atque Iudæorum pontifices, sub quibus Ioannes prædicare exorsus est. Vndè colligitur Ioannem tunc annorum fuisse triginta: quando quidem paulo post Lucas Iesum cum baptizaretur, refert cœpisse fieri ferme annorum triginta Ioannes, autem tunc prædicationem suam baptizandiq; officium fuerat exorsus, qui sex mensibus Christo erat natu maior. Ait itaque Euangelista:

Anno quinto decimo Imperij Tiberij Cæsaris, procurante Pontio Pilato Iudæam, tetrarcha autem Galilææ Herode, Philippo autem fratre eius tetrarcha Iturææ & Trachonitidis regionis,

gionis, & Lyfania Abilina tetrarcha, sub principibus sacerdotum Anna & Caipha, factum est verbum Domini super Ioannem Zachariae filium in deserto.

Vt praedixi, tempus hic certum nobis Euangelista ostendit, quo Ioannes a Deo missus, quo ve officium suum praedicandi & baptizandi fuerit exorsus. Dicitur igitur: Anno quintodecimo imperij Tyberij Caesaris. Tyberius hic sequutus est Octauium Augustum, qui septem & quinquaginta imperauerat annis, cuius anno imperij quadragesimo secundo natus fuerat Christus. Procurante Pontio Pilato Iudaeam, tetrarcha autem Galilaeae Herode, Philippo quoque fratre eius tetrarcha Iturae & Trachonitidis regionis & Lyfania Abilinae tetrarcha, sub principibus sacerdotum Anna & Caipha, factum est verbum Domini super Ioannem Zachariae filium in deserto. In veteri testamento, quamdiu notus in Iudaea tantum erat Deus, in descriptionibus temporum prophetarum recensentur hi tantum principes aut reges, qui tunc in potestate erant constituti Iudaeorum, sub quibus vixerant prophetae. Vnde dicitur: *Visto Esaias in diebus Ozia, Ioabab, Achaz, Ezechia regum Iuda.* Hic vero in Euangelio vtriusque gentis principes memorantur, quo intelligeremus non solum Iudaeos, sed gentes quoque nunc pertinere ad populum Dei. Recensentur autem praesides multi eo tempore, qui tunc regnabant inter Iudaeos, quorum genus sigillatim discutere, & vnde sint nati, cuiusve fuerint conditionis, inutile, imo & superuacaneum mihi videtur. Auditis enim horum tetrarcharum conditionibus omnibus nihil propterea peritiosius eritis, quia aut non intelligetis, aut memoria non tenebitis. Cum igitur huiusmodi genealogiarum stirpiumve descriptiones nihil vobis conferant simplicibus & illiteratis, transeundum iudico, hoc tantum dicere iuuat, Herodem magnum Acalonitam dictum, sub quo natus est Christus, & qui innocentes pueros in Bethleem Iudae in Christi persecutionem occidit, postquam in Iudaea triginta septem regnavit annis, mortuus est. De cuius hereditaria successione in regnum, cum non convenirent inter se filij, Romani regnum in quatuor tetrarchias, hoc est, principatus seu partes quatuor regni decernunt partiendum, & ita quatuor constituerunt tetrarchas. Ioannis igitur exordio praedicationis, ij qui hic recensentur, tetrarchiis praesidebant, quamvis Pilatus non satis apte tetrarcha, sed procurator in Euangelio vocatur. His itaque in Iudaea gubernantibus, hoc est quolibet sua terra seu tetrarchia praesidente, & Anna & Caipha successivè pontificatum interea administrantibus, cepit Ioannes Spiritu sancto (quod est verbum Domini super eum factum esse) impulsus praedicare & baptizare. Modò enim conformi, quo circa alios prophetas scriptura vitur, describit hic etiam Lucas Euangelista Ioannem. Nam factum est (inquit vetus scriptura) verbum Domini super illo aut illo Propheta. Sic in hoc loco Lucas dicit: *Factum est verbum Domini super Ioannem.* Hoc est, missus est à Domino Ioannes impletusque est spiritu & gratia alijsque donis ad hoc opus necessarijs. Super Ioannem Zachariae filium. Zachariam summum fuisse sacerdotem Ioannis Patrem, nemo ignorat. Cuiusmodi tamen fuerit summus sacerdos, non est vna omnium sententia. Dauid enim cultum Dei volens fieri maiorem,

G rem,

1. Par. 14.

rem, viginti quatuor constituit fieri summos sacerdotes, è quibus tamen vnus esset iurisdictione atque præminencia dignissimus. Aut ergo fuit summus sacerdos, hoc est, vnus de viginti quatuor, aut summus sacerdos, hoc est, potissimus ex viginti quinque ipsis alijs que cunctis sacerdotibus prælati. Non oportet nos hic filij disputando contentiones fouere, quod nihil aut parum, aut fidei, aut morum conducatur adificationi, scire an præcipue summus, an inter alios viginti quatuor fuerit summus sacerdos, puta vnus ex illis. Hoc tamen nos ædificat, nobilem profectò fuisse Ioannem summi sacerdotis, Prophetæ & sancti viri filium: Nihilominus tamen humillimū.

Et venit in omnem regionem Iordanis, prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum, sicut scriptum est in libro sermonum Esaia Prophetæ.

Venit Ioannes præcursor Christi populum instruendus ad recipiendam prædicationem & Christi baptismum. Quod non incongruè videtur factum vt Christum præiret, & ante Christum baptizaret, quam Christi daretur baptismus. Erat enim Christus (vt hoc pro prima ratione sumatur)

I.
Ioannes cur
ante Christū
baptizaret.

ad baptismum venturus, ex humilitateque baptizandus, & aquas consecraturus, hoc est, aquis vim peccata abluendi (quando sacramentaliter his ex intentione vtimur) daturus. Quapropter necesse erat vt ante esset qui Christum baptizaret, quam in nomine Christi, & Christi baptismo quis alius baptizaretur. Secunda est ratio, vt turbis accurrentibus ad baptismum, Ioannes data occasione Christum prædicaret. Tertia est, vt homines suo affuefaceret baptismum ad baptismum Christi. Quarta, vt homines ad baptismum venientes, prædicando ac ad pœnitentiam mouendo præpararet, dignosque Christi efficeret baptismum. Sciendum præterea, Ioannis baptismum, quatenus ad ritum modumque spectaueris, fuisse à Deo, licet, si effectum seu fructum quaeris, inueniatur esse ex hominibus. Spiritus enim sanctus, qui Ioannem impleuit & misit, ille eidem hunc ritum baptizandi quoque clam inspirauit. Ideò ex Deo fuit. Fuit verd ex hominibus, quia ex seipso nullum adduxit fructum baptizato, quem homo non posset præstare. Neque enim peccatum soluit, neque contulit gratiam Ioannis baptismus, quæ admodum Christi constat conferre baptismum. Iam si quaeras, cuiusmodi baptismum Christus fuerit baptizatus, Baptismo dico Ioannis. Voluit enim baptismum serui accipere Dominus, vt accipiendo suum baptismum institueret. Neque enim egebat baptismi sanctificatione aliqua Christus, cuius virtus aut gratia non poterat augeri: vtpotè qui gratiam accepit, non ad mensuram, Accepit baptismum serui, quo nos inuitaret, ne detrectemus baptismum suscipere Domini.

II.

III.

III.

Baptismus

Ioannis vtrum

ex Deo fue-

rit vel ex ho-

minibus.

Act. 13.

Baptismo

cuiusmodi

Christus fue-

rit baptiza-

tus.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Ioan. 3.

Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini, rectas facite semitas Dei nostri.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Esaie 40.

Vox de Ioanne intelligitur, vt sit vox clamantis, hoc est, quæ clamat in deserto. Vel, Ioannes est vox clamantis, id est, Christi in deserto. Desertum non incongruè Iudæa intelligitur. Multis enim modis deserta tunc fuit à Deo, hoc est, derelicta, carens præstantioribus donis, quæ in templo desecerant.

Iudæa in multis modis derelicta fuit.

DOMINICAE III. ADVENTVS.

51

derant illo post reditum ex Babylonica captiuitate aedificato, quæ in primo fuerunt. Nam carebant igne illo, qui iugis ac perpetuus perseuerabat in templo, nec imbris, nec vento (vt fertur) extinguibilis. Secundo, defuit eis arca testamenti, illa scilicet quam Moses fecit. Tertio, defecit eis vnctio regum & pontificum. Post captiuitatem namque Babyloniam neque reges, neque pontifices habuerunt vnctos Iudæi, cuiusmodi antè solebant. Quarto, in secundo, templo deerant diuina responsa, quæ dabantur sacerdotibus in Salomonis templo. Quinto, defecerant scientia & veritas, hoc est, fulgor quidam (vt Iosephus ait) subitò profiliens de lapidibus rationalis & superhumeralis, quo significabantur summi sacerdotis preces apud Deum acceptæ. Hæc omnia apud Iudæos defecerant. Quare haud immeritò Iudæa desertum dicitur. Dominus quoque Iesus illis comminabatur maiorem adhuc desolationem futuram, dicens: Relinquetur vobis domus vestra deserta. Sed quid clamauit vox illa in deserto? *Parate viam Domini, rectas facite semitas Dei nostri.* Hæc præparatio benè intelligitur de aduentu Christi in mentem hominis. Neque enim opus est nobis clamare, vt præparemus nos ad aduentum Christi in carnem. Semel incarnatus est, non iterum potest incarnari. Laudemus eum, gratias agentes, quia hoc fecit: non expectemus, vt iterum hoc faciat. Habemus tamen alium aduentum, quem toto exoptemus expectemusque corde. Hic est in mentem aduentus eius, seu visitatio spiritus. Pro hoc aduentu orandum est quoque. Est denique locus ei venienti parandus. Locus quem optat, & quo libenter recipitur, est munda conscientia. Ibi libenter recipitur verbum Dei & operatur. Audis vocem esse clamantis in deserto. Vis in te vocem clamare verbi? Esto desertum tu, vt à tumultu cogitationum occupationumque secularium sis pacatus, quietus ac liber. Sis quoque à vitijs mundus, & audies in te clamorem diuinæ inspirationis. Audies instinctus diuinos. Para viam domino, & rectas fac semitas viæ eius. O quam beati qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud.

Verum, qui aures non habent audiendi quomodo audient? Vbi mundi terrenarumque rerum clamor est multus ac varius, quando Christus audietur, qui haud aliter, atque in silentio loquitur? Clamat in nobis superbia, clamat ambitio, clamat inuidia, clamant postremò gula & acedia, & quomodo audietur mansuetissima vox Christi? Quomodo ergo dixi, si Domini vocem audire voluerimus, vt desertum simus necesse est, in quo solitudo sit atque silentium. Hæc est autem vox, quam audire debemus? Parate viam Domini, &c. Quid est Domini viam parare? Ex rebus temporalibus cernimus quomodo sternitur, quomodo ve planatur via. Ita agamus circa interiora quoque nostra, vt peccatorum malarumque affectionum scopulos amoueamus, quo via sit parata Domini, hoc est, vt absque impedimento, & absque molestia ambulari possit à Deo ad nos, & à nobis ad Deum. O felices, o felicissimos, qui nullum sustinent medium inter se & Deum, vnde impediri eorum possit accessus ad Deum, aut Dei accessus ad ipsos. Hinc summopere est seruanda puritas cordis tanquam res multo maximè necessaria. Itaque via nostra ad Dominum, aut Domini ad nos sit parata, vt excluso peccato nihil à nobis Dominum excludat. Rectas quoque faciamus semitas Dei nostri. Semitæ Domini, consilia vocari possunt euangelica. Semitæ

G 2 enim

I.
II.
III.
III.
V.

1. Reg. 2.

Matth. 23.

Locus Christi in mente parandus quis sit.

Desertum vti quis mysticè esse debeat.

Esaie 40.

Luca 11.

Luc 1.

Apo. 1.

Viam Domini paratam quid sit.

Semitæ Domini quæ &c.

quomodo
recte sint fa-
cienda.

enim parua sunt via, quibus iumenta & currus non ducuntur, sed quasi per compendium citius his inhærendo ad terminum perducunt. Consilia itaque euangelica custodiens, rectas facit Domini semitas, citiusque ad perfectionem pertingit. Est enim in his rectitudo maximè necessaria, hoc est, sincera intentio. Nisi enim hæc fuerit sincera, totum opus erit infructuosum. Caueamus igitur obliquitatem, caueamus adulationem, ne in gratiam duntaxat hominis loquamur. Amemus cordis munditiam. Loquatur veritatem vnusquisque cum proximo suo. Quod in corde tuo est intus, hoc dicito foris, id est, non aliud similes, & aliud intendas. Permane in iustitia & veritate, & veritas ipsa excusabit te. Si enim rectè ambulaueris & sincere, non habes formidare homines: quando quidem magis ipsi formidabunt te.

August.
Zachar. 9.

Omnis vallis implebitur, & omnis mons & collis humiliabitur.

Profunda humilitatis implebuntur, descendantque ad ea riuus gratiarum, quomodo rursus montes & colles, hoc est, quæ excelsa sunt & magna in mundo, humiliabuntur: & hoc per aduentum Christi, siue in carnem, qui suo exemplo docebit humilitatem, aut per ipsius aduentum in mentem. *Excelsus enim solus Dominus humiliare respicit, & alia non aliter nisi à longè cognoscit.*

Psalm. 97.

Et erunt praua in directa, & aspera in vias planas. Et videbit omnis caro salutare Dei nostri.

Quæ graua, quæ molestia, quæ difficilia denique sunt, hæc per aduentum Domini in mentem fient suauius, portabilia atque iucunda. Quæ postquam ita omnia impleta fuerint, videbit omnis caro salutare Dei. Non hic omnes videmus Christum oculis carnis, sed oculis cuncti videmus fidei. In extremo quoque iudicio videbunt omnes, alij ad felicitatem, alij ad perpetuam calamitatem.

Psalm. 66.

Dominus noster Iesus Christus misereatur nostri, & benedicat nobis, illumine vultum suum super nos, & misereatur nostri, vt hic fide & charitate cognoscamus, & post mortem læti quoque videamus salutare Dei benedictum in scula, Amen.

SERMO DE EADEM LECTIONE EVANGELICA.

Quid Christum faciat recipi, intraque nos morari.

Omnis vallis implebitur, & omnis mons & collis humiliabitur: & erunt praua in directa, & aspera in vias planas. Lucæ III. His verbis filij, nobis innuatur, quis ex aduentu Christi nobis fructus proueniat. Neque enim sine salute Iesus, nec absque vnctione Christus aduenit. Olim aduenit in carnem de virgine conceptus, natus, in carne visus, cum hominibus conuersatus, docuitque verbo euangelizans, & vitæ suæ exemplo nobis quomodo sit imitandus, commonstrans. Venit enim filios suos, hoc est, adoptionis æternæ alumnos, qui in mundo erant dispersi, quærere, colligere, & quod perierat, saluum facere. Attulit mundo salutem, quoniam sanauit omnes oppressos à diabolo, eos puta, qui infirmitatibus suis agnitis, quærebant à Saluatore remedium salutis. Quomodo enim sanaret (tamec si ex nimia eius boni-

Bernard.

Baruch 3.
Matth. 11.

Lucæ 3.
Acto. 10.

bonitate aliquando id fiat) eum, qui sanari non querit? Aut quomodo sanari is cupiet, qui infirmum se ignorat? Huiusmodi infirmi erant Pharisei, scribae, alijque in mundo multi, qui in oculis suis iusti, nec (vt putabant) infirmi, non sanabantur. His Christus loquens arguit eos interrogantes: *Nanquid & nos caeci sumus? Si caeci, inquit, essetis, peccatum non haberetis. Nunc autem quia dicitis, Videmus, peccatum vestrum manet. Quasi diceret: Quamdiu caecos vos (vt verè estis) non cognoscitis, tamdiu nullam obtinebitis illuminationem. Omnes igitur qui quaesierunt à Domino salutem, consolati sunt, quia quod quaerebant, inuenerunt.*

Sed noli tristari tu, quod in diebus Christi, quando in terris ambulauit, non vixeris. Putas enim cuncta te impetrare potuisse. Putas, si illum audisses, obediturum te fuisse in omnibus. Nihil enim nunc minus habes, quam habuerunt ij olim, qui Christum viderunt in carne. Nam pro praesentia eius visibili seu corporali, tu praesentem quoties volueris, habere potes in mente. Hæc autem praesentia multo est corporali visione melior. Quot enim Christum viderunt in carne, audieruntque, quibus tamen hæc visio nihil contulit, quandoquidem illum non receperunt in mente. Profuit igitur parum aut nemini Christi visio corporalis, nisi ijs, qui viderunt Christum simul & fide, & qui tenuerunt eum per dilectionem in mente. Eundem igitur fructum, & multo certiorum ex aduentu Domini in mentem assequeris, quem assequutus fores ex ipsius praesentia in carne, cum hic nil tibi, nisi in mentem veniat quoque, prodesset: atque idè vterque nunc celebratur. Tu modo vigila, vt domum ei pares mundam. Domum enim eius decet sanctitudo. Dubitas fortasse, quomodo tuam custodias conscientiam hanc enim Christi domum esse non dubitas) mundam. Vide quomodo vasa vteniliaque domus seruentur munda. Lauantur enim, purgantur, exhauriuntur, exsiccantur. Nihil enim in vsu est hominis, quod non inquinetur. Sed qui munditiam diligit, statim vbi perceperit sordes, eluit aut abradit. Si ergo omnia te munda delectant, quomodo Christum cor mundum non delectet? aut quomodo cor pollutum inhabitare possit? Et tu qui domus tuae vtenilia vis munda habere omnia, quare cor non curas habere mundum? Non potest fieri, quin aliquando inquineris: sed noli in sordibus iacere, noli tolerare sordes. Eijce abs te quicquid oculos Dei cuncta cernentis offendit. Si ita feceris, Christum non solum aduenientem, sed intra te etiam recipies habitantem. Vnde implebuntur in te ea, quæ hodiè in Euangelio Lucas ex Esaia desumpta, pronunciat, puta vt omnis vallis impleatur, &c. Christus namque peccatis & peccandi voluntate abs te exclusis, in cor tuum adueniens, tui infundet tibi cognitionem, docebit pauperem te fore spiritu, atque depressum humilemque vt vallem. Videbis diuino eius lumine illustratus, tua opera esse nulla. Videbis nihil te esse sine Deo, aut posse. Cum iam in oculis tuis fueris vilis, paruus, humilatus atque confusus, eius te gratia implebit, non totum mox perfectum faciet, sed semina in te proiciet crescentium virtutum, vnde germina aliquando ex te nobilia erumpant. Porro, si aliquando in cogitatione ambitio superbiæ titillauerit, atque ex profectu, quem fortasse senties, aut quem suspicaberis, mens tua sese in star montis extulerit, aut saltem efferrî concupierit, reprimet te mox Christi

G. 3. aduen-

Ioan. 9.

Præsentiam
Christi spiri-
tualem cor-
porali esse
melio-rem.
Ioan. 1.

Psal. 92.

Conscientia
quomodo
munda cu-
stodienda sit.

Bernard.

Luc. 3.

Esaia 40.

Math. 13.

& 11.

Aduentus

spiritualis

fructus mul-
tiplex.

Philip. 4.

1. Reg. 6.

Vallis quo-

modo per

Christum im-
pletur.

Mons & col-
lis quomodo
per Christi
aduentum
humilietur.

Præua quo-
modo fiat
in directa.
Eisim 26.

Peccatorum
reliquia quæ

Roma 6.

aduentus, hoc est, gratiæ eius te inhabitantis operatio, atque aut ignominia humiliabit, aut infamia, qua compressus, non audias erigere caput. Siquidem cum omnia putaueris sana, atque tibi ipsi penè gratulari cœperis quod fortiter egeris, leuissima tentationis aura te subitò concutiet, & ante cecidisse te inuenies, quam te senseris impugnatum. Mons igitur & collis, hoc est, tam excellentia, quam præsumptio, quamuis modica, in te humiliabuntur.

Et erunt praua in directa. Tortuosos homines significat, & homines Christi seruitio ineptos. Hos enim Christi aduentu nihilo secius oportet conuertere. Illustrat enim omnes Domini aduentus, illustrat diuina uisitatio, ut quid in nobis sit plangendum quid desiderandum, quæ relinquenda, quæ sectanda, quæ etiam fugienda videamus. Concipimus inde spiritum salutis, reconciliamur Deo per confessionem delictorum, ac per penitentiæ assumptionem. Placet nobis aliam vitam eligere, in qua mori sit securius. Fit mutatio vitæ. Ecce vitam eligis à mundo abstractam, eligis monasticam, aut fortasse etiam eremiticam, quo facilius abstineas peccato, moriaris mundo, uiuas Deo. Verum profligatis peccatis magnis, quibus olim prius fuisti à Deo alienus, nunquid mox ubi penitentiæ vitam inchoaueris, ubi penitentiæ seu monasticæ habitu indutus fueris, mutasti etiam omnia tua naturalia, ut quæ ad Dei sunt cultum, agas perfectè omnia, facias omnia cum suauitate? Nunquid praua & tortuosa mox tua erunt directa? Paucis hoc contingit. Tunc enim primum vadis ad pugnam. Hastenus contra diabolum, contra eius consilia pessima, & contra grauiora peccata dimicasti: iam contra teipsum pugnabis. Siquidem dum in monasterium aut in penitentiæ statum aduenisti tecum pariter naturalia tua, hoc est, inclinationes malas, passiones, corruptiones, malas consuetudines atque vitiosas concupiscentias adduxisti. Nunquid cucullus monasticus, nunquid vestitus alius sanctè assumptus naturalia tua praua aut aboleuit, aut mutauit? Minimè. Ecce venit ad monasterium homo naturaliter superbus, inclinatus est, & corruptione vetusta ante penitentiam assuetus esse se, iactare opera sua, magnificare, nolle despici, velle opprimere & resistere (hæc enim peccatorum sunt reliquiæ, hæc corruptiones quas secum circumfert, & etiam eadem nolens cogitur sustinere) quid faciet? Nunquid non impugnetur, quia à peccatis desijt? Sentiat nolens oportet, quantum adhuc à iustitia caro eius distat. Sed nonne iam est, inquis, conuersus? Quare igitur modo sentit eadem, quam olim, grauius sibi incumbere? Mòdo sentiens inde grauatur, olim dum peccatis foret circumdatus, has passiones nec sentit, nec grauatur. Paratus enim vtrò ad peccandum repugnare noluit prauæ suæ inclinationi, idè suas inclinationes non etiam agnouit. Portauit igitur secum ad monasterium sua praua naturalia, & grauiora molestiora quæ eadem post conuersionem, quam ante, sentit. Nondum praua eius mutata sunt in directa, nondum conuersa sunt aspera in vias planas. Multum certè facit, si non præbuerit membra sua iniquitati. Multum in principio proficit, si exteriora poterit, sua in rectitudine seruare, interiorem quæ prauitatem, ne erumpat, ne foris sese prodar, neue consentiat iniquitati, comescere. Cogitur sentire (fateor) quæ non vult. Cogitur egere atque carere tam his quæ malè, quam ijs quæ salubriter cupit, sed absque periculo. Habet enim hoc

hoc consolationis interim, quod nihil damnationis audit esse ijs qui sunt in Christo Iesu. Consolationem habet, sciens se haudquaquam posse inquinari ab his quae sentit, quantisper non consenserit: sciens quoque aliud esse sentire, aliud consentire, utpote quorum prius est carnis seu sensualitatis, quod iudicio est rationis non subiectum: alterum rationis eiusque iudicio parens. Itaque huiusmodi homo dum putabat se inuenturum quietem, inueniet adhuc praelia multa, fiet aliquando tamen, ut praua eius mutantur in directa propter gratiam Christi, quae in eo habitat: qua fit ut peccatum quidem sit ac sentiat, non tamen regnet in eius mortali corpore, nec peccato mente rationeque consentiat. Sed quando, inquis, erit ut praua eius fiant directa? Quando fiet ut quod tortuosum fuerit & ineptum, fiat aptum & rectum? Post multa profectò certamina, post agones multos multiplicemque confictum hoc erit, ut ex praesentia Dei, eiusque gratia in te inundantius rorante, & inter praelia te regente ac protegente, aliquando ita vincas, quo aut prorsus prauitate hac careas, aut eam ligatam quasi carnem oblatrantem sentias, nullo negotio vincendum: puta quam citius contemnendo, quam pugnando tuac compescas. Vide igitur quam feliciter instituta sint monasteria, in quibus exerceamur tanquam in palestra ad virtutes, & ad vitia expugnanda. Nam si in seculo quis poenitentiam elegerit, aut iuxta Iohannis Baptistae consilium, fructus dignos voluerit poenitentiae agere, quot mox sentiet contrarios, quot aduersarios, qui dissuadeant hanc nouitatem habebit? Quot sentiet derisores? Quot audiet qui ad pristinam vitam, atque ad mores reprobos moliantur retrahere? Odiosa enim lippis oculis lux est. Vix tamen vnum interea inueniet, qui adulatione abstinens illum ad id, quod coeperit, strenuè perseuerandum admonet.

At verò in monasterijs probè institutis secus est. Ibi enim sunt constituti qui excitent negligentes, informant ignorantes, tardiores vrgeant, arceant malè volentes, desidēs compellant ad poenitentiam & virtutes. Bona sunt haec studia exercitiorum & charitate magistra ac instigante saluberrima, negligentes, ignorantes pigros atque aliquando recalcitrantes (iuxta Christi parabolam) compellere, ut consentiant intrare in regnum caelorum. Nemo igitur doleat, quod in monasterio sit constitutus benè instituto gaudeat potius, quod liceat illi ibi cum multis benè agere. Quod si infirmior est quam ut propterea gaudeat, hoc idè est, quia nodum aspera ei mutata sunt in vias planas. Sustinet igitur correctiones, admonitiones recipiat, faciat de necessitate virtutem, ut quae agit priuato amore nondam mortificato inuitus, ex ratione qua sese ad obedientiam compellit, eadem agat deuotus, ut quod alioqui non ei foret acceptum aut voluntarium propter Deum, tamen sibi id faciat esse voluntarium, ut tandem conculcatis visijs, videat spiritu, sentiatque gustu salutare Dei, quod est benedictum in secula, Amen.

EXEGESIS EVANGELII IN VIGILIA

Natiuitatis Christi. *Matthaei I.*

PER omne tempus hoc, quo Dominici aduentus celebratimus memoriam charissimi, crebrò sumus consolati ex prophetarum oraculis, quibus hoc tempore sacra est vsa Ecclesia. Nunciabatur enim nobis

G. 4. propè